

Философия ғылымдарының докторы, профессор
ГАБИТОВ ТҮРСЫН ХАФИЗҰЛЫНЫҢ
70 жылдық мерейтойына арналған
«ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢ»
атты халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-методической конференции
**«ТРАДИЦИОННАЯ КАЗАХСКАЯ
КУЛЬТУРА И СОВРЕМЕННОСТЬ»**,
посвященной 70-летию профессора,
доктора философских наук
ГАБИТОВА ТУРСУНА ХАФИЗОВИЧА

MATERIALS

of the international scientific and methodological conference
«TRADITIONAL KAZAKH CULTURE AND MODERNITY»,
devoted to the 70th anniversary of doctor of
philosophy sciences, professor
TURSUN GABITOV

Алматы 2018

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
Казахский национальный университет имени аль-Фараби
Al-Farabi Kazakh National University

Философия және саясаттану факультеті
Факультет философии и политологии
Faculty of Philosophy and Political Science

Дінтану және мәдениеттану кафедрасы
Кафедра религиоведения и культурологии
Department of Religious and Cultural Studies

Философия ғылымдарының докторы, профессор
Ғабитов Тұрсын Хафизұлының
70 жылдық мерейтойына арналған
«ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢ» атты
халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

МАТЕРИАЛЫ
международной научно-методической конференции
«ТРАДИЦИОННАЯ КАЗАХСКАЯ КУЛЬТУРА
И СОВРЕМЕННОСТЬ»,
посвященной 70-летию профессора, доктора философских наук
Габитова Турсуна Хафизовича

MATERIAL
the international scientific and methodological conference
“TRADITIONAL KAZAKH CULTURE AND MODERNITY”,
devoted to the 70th anniversary of doctor of philosophy sciences,
professor Tursun Gabitov

Алматы
«Қазақ университеті»
2018

Философия ғылымдарының докторы, профессор Ғабитов Тұрсын Хафизұлының 70 жылдық мерейтойына арналған «Дәстүрлі қазақ мәдениеті және қазіргі кезең» атты халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция материалдары. 22 қараша 2017 ж. – Алматы: Қазақ университеті, 2017. – 170 бет.

ISBN 978-601-04-3207-9

Еңбекте Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті Философия және саясаттану факультеті Дінтану және мәдениеттану кафедрасы ұйымдастырған «Дәстүрлі қазақ мәдениеті және қазіргі кезең» атты халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция материалдары жинақталған.

Eero Tarasti
Professor, Musicology and semiotics, University of Helsinki
Honorary President of the IASS/AIS
President of the Academy of Cultural Heritages
(Helsinki)

TO PROFESSOR TURSUN GABITOV AT HIS 70TH ANNIVERSARY

I feel greatly privileged to get to know my collegue at the Distinguished Institution of Al-Farabi Kazak National University in Almaty, Dr. **Tursun Gabitov**. On the basis of our personal contact three years ago in Almaty, I rejoice to be acquainted with such a remarkable scholar in his field as Professor Gabitov. His profound studies on the spirit, nature, history, and future visions, of Kazak national culture are a model example of a so-called participating observation and study in the anthropological sense. He is not only an ethnographer who by his detailed analyses reveals us the essential ingrediences of Kazak language, mythology and material culture, but also utilizes his knowledge for building the future of the new renaissance of Kazak spirit in your country. I am also glad having been able to open a continuous student exchange between the school of Professor Gabitov and mine in semiotics at Helsinki University. Likewise it is an honour that Professor Gabitov has accepted to be in the international advisory board of newly founded Academy of Cultural Heritages. Altogether I wish continued energy and inspiration in the research and teaching of Professor Gabitov and send our most cordial wishes for his anniversary.

Кейінгі жылдардағы ғылыми жұмыстарда қоршаған ортаның нақты жағдайына қатысты көрікті жерлердің қатысын белгілейтін техногендік және табиғи тұрғыда «мұра аумағы» термині пайдалана бастады.

«Мәдени мұра» терминіне айтар болсақ оның кең мағынасын адамзаттың материалдық, интеллектуалдық рухани салаларда негізгі құрамдас бөлігі – мұражайлардың болуы.

Өркениетті елдердің даму тарихы сол елдің мұражайларының қорларында сақталып, қорғалып насихатталады. Қазақ елінің тарихы көнеден келе жатқан құнды жәдігерлерге толы. Бұл рухани құндылықтар ұрпақтан-ұрпаққа жетіп, тәрбие, білім көздеріне айналып отыр.

Бүгінде қазақ халқының ғылымы мен білімі, мәдениеті мен өнерін насихаттау, жәдігерлерді жинақтау арқылы жас ұрпақты отаншылдыққа, туған өлкесі сүйюдің, жастарды тәрбиелеудің үлкен орталығына айналдыра білу, төл тарихымыздан көп мағлұмат беретін оқулықтардың жарыққа шығуы және олар зерттеліп, зерделеніп мұражайлардан орын алып, халық игілігіне айналуының маңыздылығы зор.

Біз өткенге құрметпен қарап, тарихи құндылықтарымызды көздің қарашығындай сақтауға міндеттіміз. Себебі, бұл ұлтымыздың кеше мен бүгінін, болашақ игі мұраттарын сабақтастыратын баға жетпес қазына осы. Ұрпақ рухани байлық пен ұлттық жәдігерлерді танып-білу арқылы өзіне сабақ алады, өмірлік бағыт-бағдар ұстанып, елінің жарқын игіліктерін таниды. Ал осындай ұлы қазыналарды жинап, ұқсатып, тарихқа тіл бітіріп, елдік мүддеге айналдыруды жүзеге асыратын мұражай қызметі қай кезде де өте маңызды.

Егемендік алуға сай ел тарихын білу ұрпақ үшін ең маңызды мәселенің біріне айналды. Ел тарихын білуде мұражайдың орны ерекше. Қазіргі уақытта тарихымызға деген қызығушылықтың күшеюі және өткенді ой елегінен өткізуге байланысты мұражайлар қызметіне деген талап өсе түсуде.

Мәдени мұраға деген көзқарас қоғамның әлсуметтік саяси кемелдігі мен біліктілігі дәрежесін көрсететіні анық. Мәдени мұра бағдарламасын іске асыруда бұрынғыны ой елегінен өткізу арқылы қазіргі кезеңдегі мәдениетті барынша дамыту мен жалғастыру керек» деп атап айтылған Президент Жолдауында.

«Мәдени мұра» бағдарламасы бойынша атқарылар іс аз емес. Оны төрткүл дүниеге танытуды ұйымдастыру «Мәдени мұра» бағдарламасына қосылған зор үлес болар еді. Президент Жолдауында мәдени мұраға сақтықпен қарауға ерекше назар аударылған. Ол халқымыздың мәдени мұраларға назар аударылатынына сенім туғызады.

Әдебиеттер:

1. Хоруженко К.М. Культурология: Энциклопедический словарь. Ростов На-Дону, 1997. С. 456
2. Баллер. Э.А. Социалистический прогресс и культурное наследие. -М.: Наука, 1969. -270 с.
3. Веденин Ю.А. Современные проблемы сохранения наследия // Культурное и природное наследие в региональной политике: Тезисы докладов республиканской научно-практической конференции. - Стапраполь: СГУ, 1997. -С. 4-9.
4. Тоидис В.П. Лекции по культурологии. - М.: НГТИ, 2006. - С. 256.
5. Қазақтың халық философиясы. -Астана: Аударма, 2007. -7 т. -161 б.
6. Н.Назарбаев. «Мәдени мұра»-мемлекеттің соңғы стратегиялық ұстанымы. // Егемен Қазақстан, 14 ақпан 2007
7. Моллабеков Ж. Рухани мұраны зерттеудің әдіснамалық мәселелері // Рухани – ғылыми мұра: Республикалық ғылыми-теориялық конференцияның тезистер жинағы. - Алматы: Нұр-Принт, 2008. -36-37 бб.
8. Габитов Т.Х. Культурное наследие как теоретическая проблема // Материалы международной научно-практической конференции: вклад ученых КазНУ им. Аль-Фараби в реализацию программы «Культурное наследие». – 27 февраля 2009 г. - С. 120-122
9. Габитов Т.Х. Рухани мұраны зерттеудің әдіснамалық мәселелері // Рухани-ғылыми мұра: Республикалық ғылыми-теориялық конференцияның тезистер жинағы. - Алматы: Нұр-Принт, 2008. -34-35 бб.

ТРАДИЦИОННЫЕ ЦЕННОСТИ КАЗАХОВ КОЧЕВОГО ПЕРИОДА

Абдулина Н.А.

*докторант Казахского национального университета им. аль-Фараби
(Алматы)*

Абишева А.К.

*доктор философских наук, профессор
(Алматы)*

Образ жизни казахов кочевого периода сформировал богатое духовное наследие и развитие казахской культуры, который отразился на мировоззрении, обычаях, традициях и духовного мира казахов. Казахи кочевого периода передавали информацию через мифы, легенды, эпосы, сказания, шежиры, оберегали свои культурные традиции, и практически не допустили влияние культур других этносов, тем самым сохранили духовную основу, которой можем наблюдать и в настоящее время.

Целостность традиционной культуры определяется прежде всего особым типом хозяйствования. Казах кочевого периода относился к природе как активный субъект деятельности, но в то же время не считал себя ее хозяином. Из-за сурового, резко континентального климата Великой Степи Центральной Азии, кочевники создали продуманную и эффективную систему, искусные способы кочевого скотоводства, определив, когда, где и как пасти скот, чтобы не истощилась почва. Зимой скот пасли в низовьях рек, где под снегом сохранялась сочная зеленая трава, летом — в горах и предгорьях, залитых солнцем и обдуваемых ветром. Кочевник словно разговаривал с природой, прислушиваясь к ней в своей деятельности. Она была для него одушевленной. И земля, и вода, и лес, и горы имели своих духов. Человеку было позволено хозяйствовать, и за это он благодарил небо и землю, воспринимая их как великое чудо, неразгаданную тайну. **«Природа и человек, жизнь и смерть были предметами высочайшего удивления и были всегда преисполнены неиссякаемой тайны».** Своеобразие восточной философии заключается и в том, что она выражается, главным образом, не в строгих философских системах, а в поэтическом творчестве, фольклоре, народных сказаниях [1, 679].

Скот у казахов является ценностью, что подтверждают такие народные пословицы как «Мал ашуы — жан ашуы» — «Боль за скот — боль души» или «Бірінші байлық — денсаулық, екінші байлық — ақ жаулық, үшінші байлық — бес саулық» — «Первое богатство — здоровье, второе богатство — семья, третье богатство — наличие скота». Казахская семья имела многоуровневую структуру, где совместно проживали люди нескольких поколений — дедушки и бабушки, отцы и матери, незамужние дяди и тети, дети. Влияние стариков на воспитание подрастающего поколения в казахском обществе велико. Традиции, выработанные столетиями, передавались из поколения к поколению. Запрет на брак по седьмое колено, остается священным, несмотря на распространение шариата, который позволяет близкородственные связи. Казахи с детства знали хорошо свою родословную до 7 колена, за этим следили старшие родственники — аксакалы.

Родительская юрта считалась для детей священным местом: огонь из родительского очага передавался сыну, когда он обзаводился семьей. **Традиционного мировоззрением кочевых казахов является понятие «күт», которое означает как «жизненная сила», «оплодотворяющее начало», «потенция жизни», а также «счастье, связанное с богатством», «изобилие», «благодать», «доля», «участь», «судьба».** Ключевым местом в юрте был очаг в центре. Погибель семьи отождествлялась с угасанием очага. Поэтому запрещалось мешать золу, проливать в очаг воду, зажигать от него и выносить огонь, иначе семье грозили несчастья. **Место хозяина в юрте именовалось «тигр», олицетворение власти, место хозяйки — «заяц», выражение покорности. Молодежь располагалась в месте, называемом «птица».**

Отношение к ребенку в казахской семье весьма трепетно, а первенцу доставалось особенное положение. Множество обрядов, основанных на многовековом опыте и древних верованиях, связано с рождением и воспитанием детей. Известный историк Ж. Артыкбаев в своем труде «Казахское общество: традиции и инновации» отмечает, что событие, связанное с рождением сына, носило торжественный характер, и часто выходило за рамки чисто семейной радости. В день рождения ребенка аульная молодежь собиралась и веселилась до утра, считалось, что шумное веселье отпугивает злые силы. Дочь, выйдя замуж и родив первенца, обязана была приехать в отчий дом с первенцем. Снохи и невестки заходя в юрту родителей мужа, обязательно делали поклон, в знак уважения к предкам. Дети кочевников становились взрослыми очень рано. В 13–15 лет дети считались совершеннолетними, допускались к общественным собраниям, активно участвовали в хозяйственной и производственной деятельности. В исследовании «Труд как фактор народного воспитания» авторы К. К. Шалгынбаева и Б. Ж. Жиентаева о воспитании мальчиков в кочевом обществе пишут: «... мальчишкам отводилась особая роль, как к наследникам рода. Ведь кочевой образ жизни требовал от мужчин быть, прежде всего, добытчиком, воином, защитником племени. Им прививались такие качества как смелость, выносливость, трудолюбие. С 5–6 летнего возраста казахских мальчиков обучали присматривать за ягнятами, готовить дрова, делать орудия труда из продукции скота (плетение узды, плети, шидер, выделывание кожи, изготовление оружия и т. д.), строить кошару, а также мастерству верховой езды».

Социальная связь в традиционном обществе была, прежде всего, кровнородственной, природной, жизненной. Род выступал многоплановой организацией, имеющей богатое вещное и знаковое оформление. Сложная система реальных и символических родственных связей определяла механизм адаптации человека к социальной среде, где традиции воспринимались как непосредственная коммуникация, присутствие предков среди живых. Род, являясь целостностью в сочинениях и единством в частях, образует некое сообщество, обладающее особой и мифоритуальной биографией». **Самосознание рода формируется такими понятиями, как «аруах», «ырым».** Аруахи — это духи предков. По представлениям кочевников, каждый человек оставляет в наследство своим детям не

только свою юрту, связи, высокое имя, но и своего аруаха, через которого он продолжает пребывать среди живых, оказывая влияние на их судьбу. Если это был достойный человек, его дух будет благоприятно воздействовать на судьбу детей и внуков, поддерживать их и помогать им в трудные минуты. Если человек, напротив, вел недостойную жизнь, его аруах не способен на такую помощь и, более того, может принести новые беды и страдания. Как указывает в статье «Культурно-ценностные трансформации в современной казахстанской семье» З. Арыстанкулов, «веками патриархальная казахская семья формировала общественные устои и традиционные ценности, которые заключались в нравственном отношении к природе, к окружающему миру, в уважении к женщине-матери, как хранительницы домашнего очага, и в культе почитания отца, как главы семейства и продолжателя рода, в почитании духа предков — Аруах и в почитательном отношении к памяти предыдущих поколений».

Ч. Валиханов в своем труде «Следы шаманства у киргизов» обсуждает еще одно понятие традиционного мировоззрения: **ырым**, выполнение определенных действий в целях предотвращения несчастья. Так, «отдавая кому-нибудь платье, оставляют у себя одну пуговицу или завязку... никогда не продают главное в стаде животное — «күт», чтобы добро, в данном случае скот, не убывало в этой семье» [2, 50-51].

Основоположением для душевно-духовного равновесия человека является в казахской традиционной культуре мироотношение — глубоко проникновенное и благоговейное приятие мира во всей полноте его и совершенстве, выраженное в тайной и явной формах взаимосвязи.

Жизнь казахов кочевого периода была такова, что человек подолгу находился наедине с самим собой и с природой. Уход за многочисленными табунами лошадей, отарами овец был сколь труден, столь и уединен. Все жизненное самочувствие кочевников глубоко связано с осознанием гармонической взаимосвязи мира человека и природы. И самое главное — это осознание не эпизодического, вдруг или одномоментно, но особенно остро ощущаемое (что само по себе не мало), но оно, это ощущение целостной взаимосвязи, охватывало всю жизнь человека, начиная с момента его рождения, пронизывало все уровни быденного и духовно-практической жизни. Драгоценность этого опыта общения заключается в том, что в течение всей своей жизни человек, опираясь на всю полноту этого душевно-духовного опыта «практического» общения со Вселенной, а именно на жизненно-практический, духовно-интеллектуальный, эмоционально-ценностный смысл его.

Невозможно переоценить одухотворенно-проникновенное душевное состояние человека, вызванное его отношением — общением с Дүние-Вселенной. Оно задает главный, глубинно-потасный тонус душе человека, внутренне освещает — одухотворяет жизнь человека и жизнь человеку, воспринимается в свете этого душевного света — мира.

Отсюда и великая терпимость народа, ставшая одной из его главных характеристик и вылившаяся в художественно-образную оформленность: «казак, кой аузынан шөп алмайды» — «казак не вынет и травинки изо рта овцы» (подстрочный перевод).

Огромное общественное значение в жизни казахов имели праздники и игры, которые выполняли воспитательные, военно-спортивные, ритуальные, эстетические и коммуникативные функции. Конные состязания и игры развивали в молодых людях силу, ловкость мужество. Большой популярностью в кочевом народе пользовалась борьба (казак күресі), молодежные игры кыз куу, алтыбакан, аксүйек, а также бэйге были очень интересными и проходили обычно во время крупных праздников, торжеств. **Казахский кюй—это огромная ценность духовной жизни казахского народа.** Кюй приподнимает завесу над самым заветным и сокровенным в человеческом сердце. В нем раскрываются неизмеримые глубины и высоты человеческого духа. Духовная среда, породившая и взрастившая кюй, уходит своими корнями в древнюю мифопоэтическую эпоху. Она связана нитями преемственности с архаическим сознанием. От него и были унаследованы важнейшие константы, определившие традиционную пространственно-ориентированную картину мира: всеобъемлющая целостность макро- и микрокосмоса, представления о становящемся и незавершенном бытии, бесконечность которого определялась всепроникающим значением сакрального начала. Когда казахи слушают свои кюи, они в бесконечном пространстве кюя воспринимают, чувствуют, видят духовным взором свою землю, где бы сами, в каком краю своей земли ни находились. Эта способность чувствовать, воспринимать все пространство земли как целое была выработана духовно-практическим опытом кочевой жизни, способом общинного землепользования, где каждую пядь земли приходилось привечать — обходить не один раз. Главным в кюях было то, что неизменным оставалось начало: обращение к земле — благоговение перед ней — благодарение земле. Именно это начало кюя сразу связывало всех восдино, в одно целое с ней. По этой причине происходит событие, в связи с которым звучит кюй, обретает особую глубинность и смысл жизни. Эта качественная содержательность кюя создавала возможность выходить за пределы быденной жизни, «бывание на этой душевно-духовной высоте раздвигало горизонты быденной действительности, глубинный смысл этого «соединения-слияния» с родной землей в том, что человек творит себя, поднимаясь над ситуацией, за ее пределы, в безграничные

масштабы, охватывая себя, пространство земли и «жарық дүние» (Вселенную) как целое. Близость с землей сформировала особенное чувство, особое мироощущение, особенные черты характера. Это глубинное постижение взаиморасположенности в такие качества характера народа, как «көңтерілілік» (терпимость), «төзімділік» (выносливость), «мейірімділік» (благорасположенность).

Не зная прошлого своего народа, невозможно глубоко понять настоящее, а тем более будущее, стать духовно богатой личностью. «Какими бы ни были экономические и технологические достижения, они не мешают сохранять традиции, как мобильный телефон не запрещает говорить на родном языке. В Казахстане приверженность традиционализму понимается как отказ от международного опыта, считается, что если мы присоединимся к процессу глобализации, мы потеряем коренные традиции. На самом же деле уже давно в мировой истории в этом процессе гармонично сочетаются старые и новые ценности. Перенимается лучшее, что придумано в других культурах, но при этом сохраняется собственный позитивный опыт, национальные особенности, без которых мы превратились бы в безликое целое», - говорит в интервью Мухтар Тайжан [3].

Сегодня казахи - это уже не кочевники-скотоводы, а активно развивающаяся нация, которая сохраняет свои традиционные ценности. В этом ключе можно привести в пример такие страны, как Япония, Южная Корея, которые вобрали в себя все лучшие экономические и технологические достижения Запада, не потеряв при этом своих традиционных ценностей. Это яркий пример того, как народы с сильным традиционным компонентом вполне готовы и способны к взаимопроникновению.

Литература:

1. Гумилев Л.Н. Древняя Русь и Великая Степь. - М.: Мысль, 1989. - С. 679.
2. Валиханов Ч. Этнографическое наследие казахов / Ч.Валиханов. - Павлодар: ЭКО, 2005. - 290с.
3. Традиции и ритуалы : интервью Мухтара Тайжана // Эксперт Казахстан. -2010. - № 44 (275) [Электронный ресурс]. - Режим доступа : expertonline.kz/mag/2010/44
4. Есенұлы А. Күй – послание Всевышнего. - Алматы: Көкіл, 1997. - 15-21 с.
5. Акатай С. Древние культы и традиционная культура казахского народа. - Алматы: КазНИИКИ, 2001. - 300 с.

ТҮРКІ ӘЛЕМІН БІРІКТІРЕТІН РУХАНИ НЕГІЗДЕР

Омарова Г.С.

*философия ғылымдарының кандидаты, қауымд. профессор
(Алматы)*

Түркі халықтарын байланыстырып, оларды бір арнаға тоғыстырып, біріктіретін негіздер бұл олардың ортақ рухани құндылықтары мен мәдени-тарихи мұралары екені белгілі. Соңғы жиырма бес жылдың көлемінде түркі халықтарын байланыстыратын алуан түрлі салалардағы рухани құндылықтар түркі дүниесі мәдениеті мен ғылымын байыта түсті. Түркі әлемі елдерінің өзіне тән ерекшеліктері, өзіндік санасы болғанымен, олардың рухани мәдени болмысының бір-біріне ұқсас рухани бастаулары, ортақ негіздері бар. Бұл ортақ негіздер ең алдымен тілдің ортақ генеологиялық типі, түркі халықтарының этногенетикалық ортақ шығу тегі, тарихи-мәдени шаруашылық көзі болған ата-кәсіп, түркі дүниесіне ортақ әлемді тану - дүниеге көзқарас, мифология, философия, дін, фольклор, әдебиет т.б. салалардағы әлеуметтік-мәдени, рухани құндылықтарды түркі халықтарының әлеуметтік өмірінде терең көрініс беруінен байқауға болады. Түркі халықтарының бірлігін, ынтымағын көздің қарашығындай қорғау керектігі жайындағы М.Шоқайдың көзқарастары бүгінгі күні өте өзекті болып отыр. Татар ғалымы Р.Н.Безертинов жаңа түркілік мемлекеттер еркіндік пен тәуелсіздікке қол жеткізгенімен, әлі де болса бытыраңқылық жағдайда екендігін айтып, стратегиялық іс әрекеттің жоқтығын тілге тиек етеді[1.20-21]. М.Сәбит «түрік тектес бауырлар бірігіп, бірін-бірі қолдап-қорғап, сол үшін күресіп қана тәуелсіздік туын берік ұстай алады, бұл заңдылық» деп пайымдайды[1.20-21].

Т.Х.Ғабитов халықтардың рухани құндылықтары тіл арқылы қалыптасатындығын айта келіп, халықтар басқа ұлттардың тілін үйренуі арқылы бір-бірін жақын танып-білуі оларды терең байланысқа жақындатып қана қоймай, олардың рухани құндылықтарды қалыптастырып, мәдениетаралық сұхбат жүргізуіне терең ықпал етеді деп пайымдайды[2.34]. Сонымен қатар ол тілдің халықтардың мәдениетаралық сұхбатты өркендете отырып олардың бір-бірін өзара түсінісіп, төзімділік жасауына, алуан түрлі әлеуметтік-мәдени қарым-қатынас жасап, рухани құндылықтарды қалыптастыруына игі ықпал ететіндігі жайында айтады. Г. Нұрышева тілдің философиялық қырларын зерделеп, философияның ұлттық тілмен тығыз байланысын көрсетеді. Сонымен қатар ол тіл мен философияның интеграциясына сүйену керектігін, тілде материалдық пен идеалдылық тығыз байланысып, күрделі астасып жатқан нақты құбылыс және пәнаралық зерттеу объектісі екендігін айтады[3,105б.]. Г.Нұрышева қазақ философиясына ғана тән немесе тек қазақ тілін меңгерген адамға ғана түсінікті ұғымдар бар екенін айтқанда философияның ұлттық тілмен терең байланысын ашып көрсете келе: «тіл

МАЗМҰНЫ

Eero Tarasti. To Professor Tursun Gabitov at his 70th anniversary.....	3
Нысанбаев Ә.Н., Сатершинов Б.М. Мәдениеттану майталманы.....	4
Мырзалы С.К., Анасова К.Т., Курманбаева Л.Т. Культура спасет мир.....	6
Рысбекова Ш.С. Кафедрада Турсын Хафизович бар.....	9
Асқар Л.Ә., Аташ Б.М. Ұлағатты ұстаз – ғалымның тәлімі.....	9
Затов Қ.А. Ұстаздық еткен жалықпас.....	12
Масалимова А.Р., Бөкебаев Б. Мәдениеттану ғылымының бәйтерегі.....	13
Зейнуллин Р., Өсербаев Е.. Ұлағатты ұстаз.....	15

КЕҢІСТІК АЯСЫ МЕН УАҚЫТ АҒЫНЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІ

Сатершинов Б.М., Әбдіраманова А. Қазақстанның көркем мәдениеті және этноэстетиканың кейбір өзекті мәселелері.....	16
Құрманалиева А.Д., Басқынбаева Н.К. Қазақстандағы мәдениеттанулық ғылымның қазіргі жай-күйі мен даму көзжиектері.....	19
Нұрмұратов С.Е., Аймұратов С.Б. Дәстүрлі қоғамның этикалық құндылықтарының дүниетанымдық маңызы	23
Рысбекова Ш.С. Основные противоречия, особенности и теории идентификационных процессов в информационном обществе.....	27
Құдайбергенов С.Е., Молдабеков Ж.Ж., Исағамбетова З.Н., Мәдени мұра – ұрпақтар сабақтастығының негізі.....	30
Абишева А.К., Абдулина Н.А., Традиционные ценности казахов кочевого периода.....	33
Омарова Г.С. Түркі әлемін біріктіретін рухани негіздер.....	36
Мұханбет Ә.А. Дәстүрлі қазақ ауылының тарихи маңызды белгілері.....	40
Әбікенов Ж.О. Сыр өңіріндегі мәдени құндылықтар негізінде аймақтық туризмді дамытудың бағыттары.....	43
Тутинова Н.Е. Батырлар жырындағы қазақ-жоңғар байланыстары.....	46
Тутинова Н.Е. Межнациональное согласие и межконфессиональная толерантность в Казахстане.....	50
Қаңтарбаева Ж.У., Мұрғабаяева А.С. Жаһандану аясындағы қазақ мәдениетінің рөлі.....	52
Өмірбекова Ә.Ө. Ұлттық өзіндік сана – тәуелсіздік тірегі.....	54
Камалова Ф.Б., Қаңтарбаева Ж.У. Нарымбаев Қ.Д. Межнациональное согласие и межконфессиональная толерантность в Казахстане	56
Тукбаева Л.М., Шалғынбай Ж.Қ. Шутенова С.С., Ұлттық код – рухани жаңғырудың негізгі тірегі	58

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МӘДЕНИЕТТАНУ: ӘДІСНАМА ЖӘНЕ ӘДІСТЕМЕЛІК МӘСЕЛЕЛЕР

Масалимова А.Р., Даулетова Г.О. Қоғамдық жаңғыру үдерісіндегі символикалық құбылыстарды зерттеу әдіснамасы.....	61
Габитов Т.Х., Казахстан нуждается в современных культурологах.....	64
Байтенова Н.Ж. Вопросы религиозного и религиозоведческого образования профилактика радикализации молодежи.....	68
Құрманалиева А.Д. Асан А. Қазіргі ислам әлеміндегі мемлекеттік-конфессионалдық қатынастар	71
Мұсатаев С.Ш. Рухани жаңғыру мен ұлттық кодты сақтаудағы тол мәдениеттің рөлі	75
Бейсенов Б.Қ., Игисенова А.Р. ТМД елдеріндегі діни жағдай: ұқсастық және ерекшелік	78
Габитов Т.Х., Жексембі Ә.А. Қазақ күй өнерінің мәдени бастаулары.....	83
Канагатова А.М., Сапарова Д.Р. Культурное пространство цифрового поколения: генезис и трансформация.....	87
Абдужаппаров Р.Н., Назарбек Қ.Ж. Дәстүрлі емес діни ағымдар және олардың белсенді алу көріністері.....	89
Бекежан Ө.Қ. Киберкеңістіктегі қазақ мәдениеті: ерекшелігі және проблемалары.	92
Мухабаев Н.Ж. Қазіргі қазақ қоғамындағы еңбек этикасының рөлі.....	94
Аликбаева М.Б. Мәдениеттанулық пәндерді оқытудың қажеттілігі мен маңыздылығы	97
Бияздықова Қ.Ә. Қазақ мәдениетін оқытудың инновациялық әдістері.....	100
Бағашаров Қ.С. Елімізде неке мәселесі реттеуді қажет етуде.....	102
Аблаева Г.К. Культурное пространство Казахстана: Союз государства, бизнеса профсоюзов.....	103
Шамахай С. «Құпия шежіре» мәнінәтіндегі рухани құндылықтар.....	108

Ғылыми басылым

**Философия ғылымдарының докторы, профессор
Ғабитов Тұрсын Хафизұлының
70 жылдық мерейтойына арналған
«ДӘСТҮРЛІ ҚАЗАҚ МӘДЕНИЕТІ ЖӘНЕ ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢ» атты
халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ**

ИБ № 11723

Басуға 14.02.2018 жылы қол қойылды. Формат 60x84 ¹/₁₆.

Көлемі 14.2 б. т. Тапсырыс №697. Таралымы 70 дана.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.

Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

КАЗАК
УНИВЕРСИТЕТИ
БАСПАҒЫ